

Eläinten hyvinvointi on asia, joka puhuttaa ihmisiä yhä enemmän ja enemmän.

Eviran keskiviikkona Helsingin Säätytalolla järjestämässä hyvinvointitilaisuudessa muotoutui yksi teesi ja yksi kysymys ennen muita: eläinten hyvinvointi on asia, jota ei tänä päivänä voi enää ohittaa ja: tiedämmekö mistä puhumme kun puhumme eläinten hyvinvoinnista?

Hyvinvointikeskustelussa pääpaino oli tuotantoeläinten, sikojen, kanojen ja nautojen olosuhteissa, mutta sama ongelma liittyy kaikkiin eläimiin.

Puhujat toivat esille, että eläimen hyvinvointia määriteltessä lähtee helposti sivuraiteille: eksyy senttimetriä viidakkoon, vaikka pitäisi pystyä katsomaan tarkastuksen kohdetta, itse eläintä.

Pitääkös kysyä: Voiko eläinpsykologi hyvin vai huonosti?

Tämän tosiasian allekirjoitti monien muiden puhujien tavoin tilaisuuden puheenjohtaja, Eviran pääjohtaja Jaana Husu-Kallio: "Aina kun eläinten hyvinvoinnista säädetään yhteisönkin tasolla jotakin, se kulminoituu aina näihin senttimetreihin ja kiloihin. Tällöin moni muu vielä paljon tärkeämpi asia jää taustalle."

Kun eläimet eivät voi puhua, meidän on jotenkin pääteltävä mitä ne haluavat.

Puheenvuorot kiersivät subjektiivisuuden ongelmaa.

Mielikuvat ratkaisevat

Usean puhujan suulla tuli sanottua, että kansa vaatii eläimille "hyviä oloja". Jopa "parempaa elämää laatu".

Päivittäistavarakauppa ry:n Ilkka Nieminen ilmaisi asian täsmällisesti: "Kuluttajan käsitykset ovat usein mielikuvia. Jos ja kun faktatietoa ei ole saatavilla, mielikuvat ratkaisevat. Meidän on kuitenkin kuunneltava kuluttajaa näissä asioissa."

"Onneksi mielikuvilla ja todellisuudella kuitenkin on looginen yhteys: jos alalla on perushyvä imago, kuten suomalaisella maataloudella, kuluttajan luottamus kestää joitakin huonojakin uutisia, kuten ennen joulua nähdyt sikatilautusoinnit."

Englannista Ruotsiin muuttanut

professori Linda Keeling maatalousyliopistosta esitteli tekemiänsä tutkimuksia eläinten hyvinvoinnin mittareista. Hän pohti myös auton turvallisuutta mittaavan Euro NCAP- systeemin kaltaisen vapaaehtoisen systeemin käyttöön ottamista eläinten hyvinvoinnin mittarina.

"Silti autojenkin kohdalla on todettava, että autoturvallisuuden mittaaminen sinänsä voi olla objektiivista, mutta sen päättäminen mikä on ihmiselle riittävää autoturvallisuutta onkin jo vaikeampi pohdinta."

Keelingin mielestä eläinpsykologi on hyvinvointinsa paras mittari: eläimen olosuhteet (sen tilat, hoito, ruokinta jne) ovat vasta toissijaista informaatiota, jos kohta toki tärkeätä sekin.

"Silti on pidettävä mielessä, että eläimen olosuhteissa saattaa olla toivomisen varaa, mutta hoito on niin hyvää, että eläin voi silti hyvin."

Keeling kertoo, että eläinten perusvaatimukset voi jakaa neljään pääryhmään: ruokinta, pito-olosuhteet, terveys ja käyttäytyminen, jotka jakautuvat 12 tarkempaan alaryhmään.

Ilman standardia mittaamme eläimen hyvinvointia ilman objektiivista, toimivaa mittaristoa, ilman mitään, mihin verrata saamiamme mittaustuloksia.

Tällaisia standardijärjestelmiä kehitetään mm. naapurimaassamme Ruotsissa, jossa broilereille on tulossa niiden jalan terveyttä pisteyttävä kameratarkastus teuras-tuksen yhteydessä.

Mutta miten standardisoida esimerkiksi hevosten tarpeet kun ajatellaan, että hevosia on alkuperäpöneista täysiverisiin, ja niiden käyttötarkoitukset vaihtelevat samassa suhteessa?

"Mikään maa ei ole tässä asiassa edellä muita. Tämä on sama ongelma joka puolella maailmaa. Meillä on vasta oikeastaan alati kasvava tietoisuus siitä, että jotakin on tehtävä", Keeling sanoo.

"Me tarvitsemme luotettavaa perustutkimusta hevosten ja erityisesti erilaisten hevosten työntekijöiden todellisista tarpeista, sillä ulkona elävien ponien pito poikkeaa paljon klipa-tun kilpahevosen pidosta. Mutta on ymmärrettävä, että molemmat hevosenpitotavat voivat olla täsmälleen yhtä hyviä - ne ovat vain erilaisia."

Eläinten olosuhteet kaikkien huulilla

Eläinten hyvinvoinnista keskusteltiin viranomaisten kesken Helsingin Säätytalolla keskiviikkona

Ylisirniö ja "arkijärki"

SEY:n toiminnajohtaja Helinä Ylisirniö oli osittain eri linjoilla tutkimuksen tarpeellisuudesta: "Kyllä monen asian arvioimiseen riittää ihan arkijärki", Ylisirniö väitti.

"Meillä on jo tietoa, eikä sen taakse voi mennä enää, etteikö asioita tiedettäisi. Ei tämän valmiimpaa maailmaa ole syytä odottaa. Esitämme, että käsite "tuntevat eläimet" sisällytetään eläinsuojelulakiin. Toinen vaihtoehto on, että eläinsuojelujärjestöt voisivat toimia oikeuksissa eläinten asianajajina."

Ylisirniön mukaan suojeluvallonta ontuu, mutta vielä tärkeämpänä hän pitää ennaltaehkäisevää eläinsuojelutoimintaa.

"Jos tuottajaa voi auttaa ennen ongelmien ilmestymistä, se auttaa kaikkia osapuolia. Painotan eläinsuojelun neuvonnan merkitystä."

"Tulkinnanvaraisuuksien epäri-luus valvonnassa on olemassa oleva asia. Tulkinta vaihtelee viranomaisen mukaan, jopa samalla tilalla käydessä. Tämä tilanne on epäriilu kaikille osapuolille."

Puhuttavaa eläinsuojeluasioista riittää. Tästä Eviran seminaarista on tulossa vuosittainen traditio.

LEENA ALERINI

Eläinten hyvinvointiseminaarista enemmän verkossa www.evira.fi

Ministeri muistutti oikeusturvasta

"Koskaan ei hyvinvointi ole ollut niin paljon puheenaiheena kuin tänä päivänä se on", kertoi tilaisuuden aloittanut ministeri Sirkka-Liisa Anttila. Hän puhui eläinsuojelun tärkeydestä, mutta muistutti myös ihmisten oikeusturvasta tilanteesta, jossa viranomainen arvioi eläinten hyvinvoinnin astetta tietyillä keinoilla joita hänellä tällä hetkellä on: millimetrit, senttimetrit, asteet, kuutiot, kello... ja tunne.

"Ihmisiä on kohdeltava yhdenvertaisesti lain edessä. Tämä vaatimus koskee myös eläinsuojelutarkastuksia. Miten me varmistamme tarkastuksen yhdenvertaisuudesta ilman valvontakohteelle asetettuja, mitattavia normeja?", Anttila kysyi.

Eläinsuojelutarkastukset tehdään silmämääräisesti. Yleensä tutkimus- tai mittaustulokset ei ole.

"Silmämääräinen arviointi ei täytä perustuslain määrittelemiä oikeusvaltion toimintaperiaatteita. Hyvinvointi edellyttää konkreettista tarkastelua. Kun hyvinvoinnille asetettuja vaatimuksia on lähdetty täsmen-tämään, on soveltamisen hel-pottamiseksi päädytty mitattaviin suureisiin. Mutta sentti tai kaksi enemmän tai vähemmän karsinassa ei ole oleellista eläimen hyvinvoinnille, silti se tietää seuraamuksia tilalle: jopa tukimenetyksiä voi aiheutua. On tarpeen katsoa pidempään itse eläintä."

"Meillä on kaikilla oma, subjektiivinen käsityksemme eläimen hyvinvoinnista ja siitä miten se pitäisi määritellä. Aika pitkälle nämä käsitykset muok-kautuvat myös sen mukaan, kuinka paljon on itse ollut tekemisissä -ihan aidosti- näiden eläinten kanssa", Anttila pohti.

"Kuka on oikea taho määrittelemään ja millä mittareilla sitä voidaan mitata? Ja miten voidaan taata perustuslain vaatima ihmisten yhdenvertainen kohtelu lain edessä?", ministeri kiteytti.

"Eläinten hyvinvoinnissa on monenlaisia eri ulottuvuuksia: tieteellisiä, eettisiä, taloudellisia, alueellisia ja monia muita. Näiden kesken tulee hakea tasapaino."

"Yhteensovittamistyötä tehdään parhaillaankin viime vuonna asettamassani tuotantoeläinten neuvottelukunnassa, jossa on paljon asiantuntemusta. Heidän ensimmäinen työnsä on määrittää aivan ensimmäiseksi mitä eläinten hyvinvoinnilla tarkoitetaan."

Tässä kohdassa Anttila viittasi julkisuudessa olleeseen Iitin eläinsuojelutapakukseen: "Meillä on ollut mahdollisuus rakentaa esimerkiksi eläinsuojelun ilman sisään tulevaa vettä. Tästä syntyy jo ensimmäinen suuri ongelma. Jatkossa ei pidä sallia enää yhtään tuotantorakentamista ilman veden saantia."

"Kansallinen lainsäädäntö luo pohjan eläinsuojelulle. EU-vaatimukset puolestaan asettavat eläinsuojelun vähimmäistason. Esimerkiksi häkkikanalat kielletään koko EU:ssa vuoden 1212 alusta. EU-jäsenvaltiot voivat säätää EU:ta tiukempia lakeja."

Anttila muistutti myös, että säännöistä on tiedotettava eläintenomistajille: "On vaikea noudattaa sääntöjä, jos niistä ei edes tiedä."

Lopulta Anttila palasi vielä eläinsuojelutarkastuksen tekemiskäytäntöihin: "Ne on tehtävä oikealla asenteella. Ja on erittäin tärkeää, että tarkastettava tietää mitä puutteita tarkastuksessa on

löydetty, eikä näe niitä ensimmäisen kerran vasta tarkastuspöytäkirjasta, joka tulee myöhemmin postissa."

Ministeri kertoi, että 15 uutta läänineläinlääkäriä on täytettävänä: "Toivon, että virat täytetään henkilöillä, jotka ovat perehtyneitä eläinten hoitoon, ei niinkään hygieenikoilla."

Ministeri Anttila, miten määritellään se, kuka on oikea taho arvioimaan onko eläimen hoito ollut hyvää ja huonoa tilanteessa, jossa viranomaisen ja eläimen omistajan näkemykset eroavat toisistaan?

"Tämä on juuri sitä, mitä tutkimuksen kautta ja alan ammattilaisten kanssa täytyy selvittää. Tiedän, että on olemassa erilaisia käsityksiä. Usein nämä erot ja näkemyseroista syntyvät hankaukset johtuvat siitä, että on pitkän linjan eläinlääkäri ja hänen vastassaan uusi, nuori tarkastaja, joka onkin aivan erilaisilla opeilla varustettu. Näiden kahden maailman välillä syntyy hankausta. Tämä ongelma täytyy käydä läpi ja löytää oikeat indikaattorit, sillä meillä ei ole varaa tällaiseen köyden-vetoon."

Näitä hankauksia käsitellään tuomioistuimissa.

"Tiedän sen. Se ei ole mielestäni lainkaan oikea paikka. Olen pettynyt siihen, että meillä on läänineläinlääkäreitä, jotka hakevat tuomioistuimesta näitä vastauksia, vaikka heidän pitäisi hakea vastauksia olemassa olevan lainsäädännön ja hallinnon kautta."

Voidaanko eläinsuojeluasiossa mennä "liian pitkälle", eläimenpitäjän kannalta kohtuuttomiin vaatimuksiin?

"Kyllä. Olemme ajoittain hyvin lähellä sitä tilannetta." LA

Parhaatkaan aikomukset eivät riitä, jos ei ole tietoa eläimen laji- ja yksilökoh-taisista tarpeista. Eläimen hyvinvoinnin arviointiin tarvitaan objektiivisia mitta-reita.

Sirkka-Liisa Anttila, maa- ja metsätalousministeri.

Linda Keeling, etologian professori, landbruksuniversität, Ruotsi.

Jaana Husu-Kallio, pääjohtaja, Evira.

Jaana Mikkola, yksikönjohtaja eläinten terveys ja hyvinvointi-yksikkö, Evira.

Eviran yksikönjohtaja Jaana Mikkola esitteli uuden eläinsuojelun organisaatiokaavion. Läänihallitukset korvaavat aluehallintovirastot, AVIT saavat tänä vuonna 15 uutta läänineläinlääkärivirkaa. "Rutiinivalvonnan tekevät kuitenkin edelleen kunnaneläinlääkärit. Mutta uuden eläinlääkintähuoltolain mukaan he eivät enää saisi valvoa omia asiakkaitaan", Mikkola kertoo. Läänihallituksen valtuuttamat, Eviran yhden päivän mittaisen kurssin käyneet eläinsuojeluvälittäjät, joita on Suomessa tällä hetkellä kuusi henkilöä, sen sijaan eivät ole viranomaisia, vaan vapaaehtoisia henkilöitä. He ovat Mikkolan mielestä parhaimmillaan "tarpeellisia silmäpareja viranomaisten avuksi".

